

Összeállító: GELENCSEI SÁNDOR

Összeállítás éve: 1993.

TART.: HEGYKÖZSÉGI TELEPÜLÉSEK KAPOSVENTÉN

20 lap, 30 foto

Földrajzi mutató: KAPOSVENTE

Szakkutató: X

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

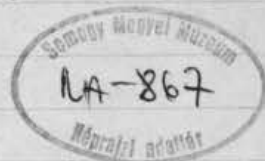
KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRKOPIÁS

ÁTVETETVE AZ EGYSÉGES LTK. 2338-as TETELE ALÓL

A hegyközségi települések élete Kapormentein

I. Település egysége.

Kaposrekesső. Dombóvár Kapospula
kereseliget.

A nevezett hegyközségek egy örne függő tájegységet képeznek észak délre fekszik Dombóvár várossal szemben és nyugatra húzódva Kapospulával szemben itt elhagyandik délre és kereseligetig húzódik kis hídfordóra.

Egy szük-völgy választja el Dáró völgy amellyel Nyerges püsztetől húzódik kis vízesésekkel és ettől délnyugatra Jágónak közsével amely közisparagatásilag Várósdombóhoz tartozik.

A Dáróvölgytől délre már Somogy megye területe a dombvonulata néhány gerderekkel és völgykattanokkal.

Az Huna kápolnától L elszakban levő hegy vonulat felekkel a kereseligeti hegy része is volt szétszórt tanyai lakott rész már régóta már az 1800-as évek elején 15-20-30-40 tanyai lakóhárral.

A szájhagyomány szerint az 1830-as években a felvidékről Tóth szlovák telepek jöttek és szétszórtan először kis srúcslakást építettek és ezek kb 15-20 családot tettek ki.

Őket állítólag Dombóvárra akarták betelepíteni de nem fogadták el mert azt kérték, hogy a szemben levő dombos területre engedjék őket mert ők hegyvidékről jöttek és jobban vágnak a dombokra mint a merőségre.

Hatóságilag elosztották őket szétszórtan és mindegyik kapott párhold domboldalt völgyet völgykattanant amár a szétszórtan levő őslakók között.

2
Egy kis világos vízköt építettek maguknak
és itt éltek elvárhatóan hosszú évtizedeken
át. A szomszédos községekkel semilyen kapcsolatot
nem tartottak, és a magukkal hozott mód-
szerekkel éltek.

Az itteni őslakók módszereit átveve ők is
mint ezek kapálva művelték a földet gabo-
nát kapásművelet nélkül gumóköt teremtettek
és apró háziállatokat tartottak.

Az utolsó alapításban négy népcsaládok
voltak, és számszerűleg a Török Többen voltak a tele-
pülésein mint az őslakó magyarok, és először
erekek keveredtek házassági kapcsolatba.

azután a környező püsztek úradalmi család-
ivel házassági kapcsolatba különben is oda
jöttek a fiatal munkacsoportok úradalmi
családokhoz szerződtek.

A 70-80-as években a környező falvakba de legin-
kább Dombóvárra települtek előszörban házassá-
g révén ez leginkább a szebb formákra
kínáltak és az életre valóbbak, és így ezek
még ma is őrzik a régi családi nevüket.

Az utáni idővel jöttek be magyarok is települési
a szomszéd falvakból szellők és a püsztekről
úradalmi családok, és a szárad fordulóra
már 50-60 család lakta ezen hegykörséget.

Söt Kaposméláról Török származásúak is
jöttek Izideri, és Potka nevről, és krikör-
tőlől egy Feszik nevről Török, így három
lették Törökök mert a múlt században még igen
számon tartották a Török származásúakat.

A sokféle minstelen néprétepből tapasztalt népcsoport
alakult ki így, hogy átvevtek egymás régi hasznos mód-
szereit és önméretük tudásukat és a bőséges lehető-
ség folytán jobb életkörülmények köze vergődtek
Megjegyzendő az, hogy a környező falvakból
német afkú nagy ritkán települt pedig ka-
poszrekeső tulajdonú részben szőlő körvív volt
és a hegykörségi települést nem kedvelték

A hegyi lakók élete 1900 ig

Az első kerdő élet primitív és nyomorúságos volt mert csupán a kétkezi munkára szorított aronban az otthon közelségében sikeres volt.

A kupa úró villa kasza serbó gereblye volt az egyedüli eszköz amivel meg kellett termelni a mindennapra valót.

A trágyát saroglyán hozták fel a dombra mert a víz lemosta a föld jaratát és a sovány agráros oldalt itt kellett táplálni.

A terményt kéri erővel hozdógatták le a völgybe a lakóházhoz, mert a legtöbb lakóház a domb tövébe épült sokszor partlerigással.

Éreztek a kistanyi házak a szárad fordulóra mind eltűnkek az erdőfedéssel és követte őket tágasabb szindeszter ház istálló majta prisház borospincével. amezek a 930-as évek is szolgáltak. Igén kemény szorgos munkát kellett végenni hogy eljuttottak ideig.

A 90-es években épült nagyobb lakóházak csak kb 40. évig szolgáltak a legtöbb hegyi lakónál. mert ekkor már behatórttek a falvakba 8-12 holdas parastként. Dombóvár kaponyúba mellett új falu településre mentek és ezen hegyi szellő lakók sokkal jobban jártak mint a falusi szellők mert csak holtá napjaig szellők voltak.

Hegyi lakók gazdasági élete.

Amint fent említettük az igazságos állattartás hozta meg a bővebb életmódot. Először a fejőstehén és emellett a növevény üszo végetek az igaz munkát később pár év múlva egy lovat vettek és így a tehéntartást is könnyítette. a szántást terményhordait malomba hordait és az erdőről fahordait végetek vették

A piacra is már az árúit szerkesztve hozták 4. gyümölcsöt tejterméket baromfi tojás zöldség szőlő és ezekhez igazították a kelleit. (Hogy többet termelt gabonából hát elhőt is került piaci eladásra. Telen a köréi erdőn keresett tűrifa felosztást is a városi piacra vitte.

Még azt is meg kell jegyezni, hogy a legtöbb hegyi lakónak méhészet is volt.

Ha volt a hegyi lakónak rá érő ideje, úgy elment a köréi uradalmai szőlőbe napszámba dolgozni már csak azért is, hogy így elleste az okosabb szőlőművelés kerését és munkáit és így otthon a saját szőlőjét ennek a módszerével művelte. és a hegyi lakó szőlőgarda megtette azt is, hogy az istálló trágya hűgylet felhordta vesterben amelyet két kampróra akasztak, a szőlőbe.

A trágyalevet úgy osztotta be, hogy minden szőlő tőke körébe hegyeskaróval kislyukat vesse. ebbe a lyukba öntött 1-2 deci v. való virczett trágyalevet és ezt két-három évente megismételték. és a füllő falovelést őszel a szőlőrendbe hordta gazhordóban és ezekből olyan tünyszőlő termést szüretelt, hogy az ott szüreteltől levő falmiak szőlője eltörpült emellett.

A városi fordítón már az országos vájárókön korábban tavasszal árúították az olajtrégy csemetékét és nem sajnálták a kőtrégyt és így lett bőven piacképes csemeszőlő és nimősepi bor.

Az itt árúított gyümölcsfa csemetékét is itt vájárolták és fajgyümölcsöt termeltek.

A sörényekben a meggy szilva és a meggyó vadon termelt. Meg kell említeni, hogy a hegyi meggy zamatban utolérhetetlen. más egyéb gyümölcsnek is kedvez a talaj és fekvés mert jobb és egészségesebb gyümölcs termelt itt mint más felől bárhol. A hegyi lakónak az az egy hátrányuk megvolt, hogy a baromfiakat a szőlőértől a szüret befejeztéig zárva kellett tartani ezért bekerített heged tartották a baromfiakat

A szorgos gazdálkodással jó anyagi körülmények köré kerültek és a pénzszerzésben jól előre haladtak a gyermekeiket úgy ruházták mint a falusi középparasitok és a fiatalok a falusi korszakbálokon a zsebpénzben elők voltak igaz, hogy a fiatalokat elküldték az iskolákba napszámba és ea is elősegítette őket és 1914-re már a hegyi lakók módosabb mértékűre tartoztak A 914-es háború konyuktúrája még egészen kienyelte őket.

A fegyverforgató hadköteles férfiak túljárván minden hadba vonultak, és ez munka kienyelte okozott, aronban még volt az alap az akkori élelmiszer hiányhoz és a meggyardagodáshoz.

En e sorok írója 1915 nyarán elmentem egy szőlőhegyi lakó ismerősömhez, és megtepedve láttam az ottani bőséget. A sok nép jószág a sok termény, gyümölcs bor, és az egész halom peti újrap képes újragok stb.

A háború már akkor igen éreztette a gazdasági élet hiányosságait különösen a városokban, de itt kánaán földje volt.

Sokszor esodálkörtak éppen azon, hogy a hegyi lakók 1935-re túljárván beköltöztek a közeli falvakba, és ez úgy kezdődött, hogy a módosabb hegyi lakók össze hárasodtak a falusi középparasitokkal 15-20 holdas parasitokkal és ennek révén megkezdődött a beköltözés és ez divattá vált és így a hegyközségi tanya rendszer feloszlott. A gazdasági fellendülésre már egyes kintparások is kitelepültek, a népesebb településekre, mint pl. Gombóv és Eroma és Mondós szőlőhegyeire.

Fakács, Schuster, cipész lábléti javító, és kintás, és fehérnemű varró. stb.

Azivel varút menten felszűntek a nevezett hegyközségek így a varúttá is sok fiatal férfi elhagyta kedett Gáris Eroma és Mondós Gátén hegyi lakókból, Kalász mondógyverető

wordon fűtő vonat, fékerő, fűtőházi és^b
pályafentartási munkások és idővel ezek is
vélhagyták a hegyi lakait.

Társadalmi élet.

Az összejövetel ritkábban fordultak
elő mint a falvakban a szetszört tanya rendszer
végelt és télen a járhatatlan utak végelt. aronban
a téli fondéteket itt is megtartották de keve-
sebb nyersséggel. A fontos munka össze seji-
térére összejöttek de ez is csekélyebb volt mint
a falun. A piatalok szórakozásai is a közeli
falvakban zajlott le. A hegykörsígen a hegyi
bíró napján volt zenei mulatás aronban
eljegyzési és lakodalmi rendezvény az igen
nagy volt majdnem az egész hegykörig hiva-
talan volt ide sőt a falusiak is nagy számmal
égy igen hegyi lakodalomnak az egész vidék-
ken híve volt és kösége.

A vallásos élet.

A hegykörségi lakók általában vallásosnak
voltak minden hegykörségnek megvolt az Imma-
hegy kápolnája Mordos, Nagyléki, Lóna, Dáró,
Kápolna harang harangtűz. 116.

Kaposzeleki Dáró hegyházi bűnyáró
kegyhely kápolna van Szentanna kápolna
minden év júl 26 án Anna napkor Dombóváról
reggel 7 órai proceció megy ki misérei itt
jökint főadás is van.

A jelzett napon kétszer történelmi esemény
történt 1882 júl 26 án ekkor építtek a Budapest
Pécsi vasútvonalat is az ott dolgozó horvátok
megnészegedve önére verkedtek a Magyarokkal
és ezek rájuk gyújtották a barakot és 17 en
kemma éptek az épő barakban. A mánik 1914 júl 26
Éppen vasárnap volt és a K-szeleki bíró hirta a

A kaporna oldalára kiszöpert a mozgó-
nitái plakátot és a párercer búcsújáró hívő
egy félóra alatt riadtan otthagya a búcsút.
Különben elég híres kegyhelyjáró hely volt.
Még azt is minden nagyobb hegyi tájának,
még volt az előénekes asszonya Gárió, Mondós
és Csoma hegyen.

Más ünnepeken a hegyi lakók a közeli fa-
lumba jártak a vasárnapi misére.

Az újszülöttet is ide hozták keresztelni az eskü-
vő is itt történt. A temetőkör a halottat a ház-
tól kocsin. A templom elé letéve mint háznál
itt énekelték el és imáit vitték a temetőbe.

A dárói tót telepések.

Az említetteken kívül még annyit, hogy
elég zárkózott életet éltek és több mint 50
évig teljesen megtartották az anyanyelvüket
és a kultúrájukat szokásaikat.

Hollandián tartottak birokákat és erket fejték
is, és más fejős tehencik is voltak de emellett
fejős birokájak is voltak. É sorok írója itt a
olombóvári piacon vett a feleségem tehentej-
jel vegyített birokatejet 1922-ben és a 3 éves
fiam ezt igen szerette.

Sült tésztában kitünő finom volt és csak
keiöbl-tudtuk még azt, hogy juhetejt erüsit-
talt az asszony elég kapos volt hamar eladta
az asszony mert sem is vizerte.

Az 1880-as évek végén egy Magyarzselli-
lányt hoztak fejős Kapospülről Kovás Tere
néven és a hegyi ház előtt amikor leszállt a
kocsirol a menyasszony, a vőlegény anyja
az öröm anyja mondja tótora.
Hála zisten Magyarzserron jött renyim
házájába. Még ekkor is menyire törve beszélt
az itt született asszony

Szerpák ez mai napig is él népes család volt a Járó völgyben van háza. Szerpák völgyében Polcsák erek is népesek voltak a környező püztákra települtek szarvasképpen egyötte püztákra és Zombóvárra. Jarkóci: Zombóvárra költözött. Jorocrik. ma Jurnai. Kapopulán Zombóváron laknak. Markó. Zombóvárra Budapestre Kereseligetre ment. Matúsa. Hegyaljai újtelepre. Puszpán. Zombóvárra már a múlt században. Szlavati. Attala. Zombóvár, és a hegyaljai újtelepre. Kóka. Kereseligetre. Zana. Inánc püztára | Novák: újtelepre
 Gyúbia. Zombóvárra
 Szeverics. Jöbröközre
 Révák: Zombóvárra Erikostötésre
 Skútorisz. Leányágon kihalt
 Fabrika. Gyúljára
 Toplak: Valamelyik püztára
 Jersik: Tisze püztára
 Miseta: egyötte püztára

Magyar nevek

Magyarósi. vasutas Zombóvár és az újtelepre
 Varga László: az újtelepre
 Takács: Ferenc kihalt
 Csirák: az újtelepre
 Táncos: újtelep
 Horváth: —
 Mohár: vasutas. újtelepre
 Szijártó: Zombóvárra
 Vég: —

Hasonló Magyar nevi család lakott még aramban meg kell hagyni azt, hogy a hegyi lakóktól száradalmi családok ment el. a Szlovákokon kívül egy Magyar sem. A három Török iradék is elcsellegett itt. A Botyka hegyesörnek ment ide Járóba.

A földosztás és az újtelepülés

A tanácsköztársaság idején földet osztottak a hegyaljai berecegi úradalom földjéből. rétet és szántóföldet. Ezt a hegyalján körül az igyenes részt a hegy lábánál egy sávot. Dombóvárral szemben az űnna kapólnától a kapospölai útig elkerítették a lakóház építkeréjét, és ez vetette meg az alapját a falu településnek. Kétsorú utca járul több mint ~~1000~~ ⁸⁰⁰ kilométeren. kövesúttal villany hálózattal iskola könyvtárral és itt művelődési otthonnal és pedagógus lakással. és kilátásba helyezték a vízvezetést

A hegyi lakók is kevés kivétellel ide települtek mert az újtelepre vidékről is sokan települtek Szép családi házak egész városias jelleget öltönek és Dombóvárral szemben kb 1500 méterre úgy néz ki mint külváros, csak a kaposfolyón túl Baranya megye területe.

A régi hegyi tanya rendszernek ezzel kevés kivétellel vége van mert már már eren a nagy területen nincs tizlakóház. A 20-as években még idegen kezdtek attól, hogy ide települjenek, és csak azok építettek itt először lakóházat akinek a hegyen volt lakáviszonya volt. Rosz háza van a domboldalán nagy hátrább messze. Azelőtt sok kaposmőveit termeltek itt különösen kaposotait mert a hegyi föld ennek nem kedverett. ezért elnevezték kaposita telepnek a népi neve ma is. A hivatalos neve kaposzrekesső szőlőhegy. A szőlőhegyet gyümölcsös szőlő kaposmőveit és lucernával művelik és ezzel a hegyközúgi élet el is múlt. Többek között mondják, hogy a villany vezetett települtek ide

Adat-körök

Antal József tanács iroda képviselő Kapospölai
 Fonyas János műv. nyugdíjas Dombóvár

Esoma hegyközségi település

Esoma hegyi lakótelepülés tulajdonképpen magaslati lakóépületekkel feküdt, mert az északi oldala meredek oldali végig uradalmi erdő.

A somogyzili Hűnyadi gróf birtoka volt. Sőt még a hegyaljai síkterület a kaporfóhoz való mindkét partján elterülő rét is uradalmi rét volt. Ezen hegyet ketté osztja a Esoma kereszti kősi út és ennek a beugyáló völgy mentén épült 8-10 falusiasan épült hársod.

és a többi a magaslatra épült vagy a domboldatra és ez már a nyugati oldalon Szabadi felől van.

Az uradalmi erdő hegyoldala a Jókúti kapolnáig húzódik. Innen már kb 500 méterig hegyközségi srölök a lakóházak már a magaslati oldalon, vagy a tetőn hegykedvekkel és a falusi présházak.

A hegyi lakók létszáma kb 20 családból állott 1914-ben, ~~és~~ Hoggyan azon interjú gardiálkodást folytattak mint a szomszédos hegyi települések.

Esoma hegyen a lakóházak hegytetőre vagy a magaslati oldalra épültek tulajdonképpen és ezeknek nem volt olyan lehetőségük a munka megtérüléséhez és a jobb termeléshez mint mint azok akik a hegyaljai épültek lakóházakat.

Azért nem volt olyan lehetőségük a termelés sikeréhez mert már a kútvíz is keves volt és a mélykútakból lassan volt a virkiemelés és szerszám kellett vagy több a 20-30 méteres kútból annyi egy 15 literes vedelvért felhúrtak, és ami a legfontosabb a nyári arányos időben egyes kútak kiapadtak és a házközüli öntözésre nem volt lehetőség.

Tehát ezen körülmények folytán itt termés kiesés volt.

Esoma kereszti útmentén amely ketté osztja

a hegyet a bejárati völgy káltaiban vannak²
alakóhárok. és ezek lakói módorabbak voltak és
könyebben jobban termeltek és a jószág tenyésztés
ben is több sikerük volt. ezért a magaslatiak
jövedelmé felét egy falunál s holdas paraszttal
17 25-30-as években már ezek is betelepültek Esz-
ma körzsigbe és jobb nyugati körül mélyek közt
kerdték a falunál életet mint a falunál zsellérek
vagy a volt uradalmai családok.

Gyárdaragi élet.

A szőlőt és a szántó földet éppen úgy művelték
mint a másik hegyi lakók. gyümölcsöt szőlőt gyab-
nát kapásnövényt termeltek, a tejet naponta
behordták a falunál tejcsarnokba mert a piacra
kevésbé jáltak mint a városköreiek ezek is
jáltak uradalomba és a vasútra. és fopatosok
birtávarba és a vasútra is sokan jáltak
és a 14 es háború itt is gyárdagodást jelentett.

Híres nagy lakodalmasokat tartottak.

A tanácskörtársaság itt is földet osztott. a hegytől
délre lévő fensíkon ugyanúgy a Eszma-i zsel-
lérek is itt kapták a földet.

Itt a lakosság arányához mérten nem volt o-
lyan nagyszámú gyárdagodás mint a Mordos
Nagybóki és a Járó hegyen Kaposmítánál.

Az alkoholizmus itt mint mindenütt akadt
és sok nimstelen szegények voltak.

Költúra és a vallás.

Itt is mint mindenütt a költúra a köeli
falunál kortatózódozott. vallásos volt a nép és
a hegyaljáró hegyi kápolnát épített, és szerették
volna búcsújáró helyeké temni, úgy mint a
Dombóvár melletti Anna kápolnát Mária meny-
szeg 15- és szent sán misét tartanak és hegyi búcsút
a környék részvételével

Eznek a hegyi településnek is meg volt az elő-
zúcker aránya, mint a mári telepnek. É
inckes ima esteket tartottak a fonó citi ő
szeljövetelek itt is győzebb volt mint falán.

A szárad eljén 50 is Gyúlyás Barinemi volt
a környék szellemvilége. A nevérett nő vallásos
babonái is volt hegyi gardálkodók voltak és
a fiój takács volt. A hegyaljai ház soron la
kott A kultúra kisé tévot tartotta imét magát
Vipossy morgalom.

Ahogy a régi hegyi lakók falúra esomára települ-
tek így a 30 as években még jötték volt úradalmi
cselidok és a felszabadulás után ezek is falúra
települtek. Csoma, Szabadi, Attala-ra.

Regi lakók adatai.

Kapinya Simon 7 gyermekes, lakott az út mellett
kötőn álló hegyerinc omán. Az egész gerinc
az őre volt, méhészete két fia vasútnak volt és
a földök mellé vett újabbat és járt úradalomba
is munkát vállalni. A fiai lányai módorabb fa-
lúri családokba házasodtak. Lieres nagy lako-
dalmakat tartott.

A hegyaljai ház soron lakók

Izernath János 4 gyermekes nagy nehéz lovakkal
műhészettel egyik fia vasútnak, Csoma-ra települt
Tóth Péter 4 gyermekes, szep mehekakat tartott.
egy fia vasútnak, a másik fiát 1921-beu agyon-
lőtte a szomszédja a veszekedési hevében.
Sereusz István Nádny, 1 fia Tóth földje módor hegyi
lakó volt méhészete jórága, Kapinya Simon lányát
vette feleségül, ő lőtte agyon a tőrszomszédját 12 ént
kapott.

Gyúlyás Egyörgy 1 nevelt lánya volt Takács mester
Horváth János volt úradalmi cselid 3 gyermeke
jó anyagiakkal Csoma-ra települt.

Szász József. 4 gyermekecs jö mődű nehér lovakkal Napfkerire települt a méhészetet is ide hozta
 Farkas István: 2 gyermekecs, ma is itt lakik a hegyalján és ő építte a régi hágyományokat, minden évben júni 24 este szentiván tüzet gyújt a falu részvételevel itt született és nem ohajt elköltözni
 A jelen időben még négy család lakik itt a hegyalján kettő cigány. A régi hegyi lakók szétszórtva
 Pallón János 6 gyermekecs. Csomára települt Valler István, zselichöl jött ide Csomára ment Mikolics József 7. gyermekecs Szabadira települt Varga Péter, 2 gyermekecs jö mődű pttalára ment Bőzöny János 3 gyermekecs jö mődű Csomára Király István 3. Csomára méhészet volt Csomára Sebők Ferenc 2. Szabadira költözött jö mődűben Sabian István volt török is Simonfárat jött cserenyán Vati Vendel volt uradalmai cseléddel esőlt. Simonfán Kulák listára került Erdős János. 3 gyermekecs jö mődűben Csomára Metzger János, volt kántor 5 gyermekecs szegény sorsú kereselipebről jött, és még ma is ő egyedül még maradt a hegyi viskójában igen nagyon alkoholistá arést ohanszegény.

A csomai hegyi településről enyit az adatközlők

- Farkas István hegyaljai lakos 59 éves
- Czifra József Csomai 78 éves
- Kapnya Mihály Csoma.

Nagybériki Szalacska hegyi település

Ezen a régi östelepülésen kevés hegyi lakó
telepés élt itt az utolsó száz év alatt.

Az egyház mellett sorosan levő kútahegy is, a
Szalacska hegyen 12 csalábol lakott. 1930 előtt is
felvételben német ajkúak is Magyarok esetleg
szlovák névűek. A nagy kiterjedésű két szőlőbirtok
Nagybériki. Kisbériki parancs gardaok szőlőbirtoka

volt és iradalmi szőlők mindeket hegy gerincen
mindket hegygerinc szőlőföldjének külön
hegy csőre volt lakással vágyat szőlővel is kelettel
Mindem szőlőhegynek az aljában cigány telep
lejtőkön völgykötésben. Ezek Oláh cigányok

Az olyan betelepült hegyi lakók szintén jó a-
nyagi körülmények közt hagyták el a hegyi tanyát
és a közlelt fekvő Kisbériki be települtek.

A hegyi tanyát eladták lebontották vagy meghag-
ták prisháznak. Az intenzív hegyi gardaalkokat
ezek is jó útemben folytatták, és megjegyzendő
az, hogy a környéken itt termelt a legkiválóbb
minőségű bor is az itt lakók közül hárman
itt iradalmi vincellerek voltak és a Tokk
mint egy kataszteri hold szőlőföldön kiváló
szőlőnek kellett teremni.

A különféle bor szőlőkön kívül asztali ce-
mege szőlőt is termeltek.

Ezek még az előregedések sem hagyták el
ért a hegyt, hanem itt haláloltak el.

Ma már nem lakja senki ezt a röp tájat
csak 6-7 Oláh család. Répésréti östelepülés volt
A két szőlőhegy sorozatban 1904 től 1937 ig
Palintka szeszforda is. Varga Mária János háza
dona Rajta kívül még 5. magyar és 4 német lakta
ért a telepet. Ma Tsz is is magyar falusi termelők
birtokolják. Öme állította saját 46 évi ta-
nyastalathok alapját. öröta lakom. itt.

Lyelenné Sándor
már - nyitandó

Nagyberki Szalacska szőlőhegy és régészete.

Szalacska szőlőhegyen régén többféle nép őstelepülése volt. A feltalálók azt bizonyítják, hogy voltak itt Kelták, Rómáiak, Hunok, Törökök és a hegy körül elterülő halom kupok is temetkezési sírok voltak és ezekben még mészkő koporsót is leltek.

A szalacska hegy gerince felső részén találtak a legtöbb régészeti tárgyat, és a hegy gerince alatt földalatti folyók vezetnek keresztül-kasúl és a folyóknak kéthelyen a szőlőkben szellőzőlyukak vezetnek le. A hegy északi nyugati részén a folyó bejáratán kéthelyen még mindig áll.

Találtak egy pénzverő gépet is rómaiaktól való kétféle dob kézi örlőkövet, és a kápolna közelében gabona vermet találkoztunk búsával amefructa a fala kíváncsire.

Sok eserdep és fémtárgyat, római pénzeket bronz szobrot arany érmét tárgyat tömör szinárany láncot és gyűrűt, stb.

A földnyelv északi végénél 200 m-re van a kápolna amefruct állítólag a Törökök építették ide vezet a meredek kőúton amefruct a kápolna mellett és fel és a kápolna mellett alatt vezet a folyó amefruct a bejárata Kőbilitik néven szerepel és a kőbilitik felé kb 20 méter meredek kapaszkodó vezet fel lépcső feljáróval innét 30 km-re belátható az egész Kapos völgye a párkány hegy szelvényét.

A kápolna mellett van egy régi prësház vastag falú gerendaközlő öme állitva régiszarazsárokkal minemlik a néprajzi múzeumnak lefoglalta és elszállitja. A szőlőhegy tetjén és a Szalacska puszta körül még vannak érintetlen sírok és lelt a kecskis alján is itt még sok lelet vár feltárássra. Sok népi módosága van ennek az őstelepülésnek. Egykoronú feltárás táj is ezt is elhunyt a kevés hegy lakója is.

Az egész vidéken itt terem a legjobb borok

Mordos szőlőhegyi települése

Dombóvár Kaposméra melletti hegyközség
 útján ez a legrövidebb hegyi tanya. kb 30.
 lakóház volt és iparosok is települtek ide
 sűrűn. Ferenc Gyábot 1897-1934 közt működött
 a Kaposkeresztúr felőli részen. Takács is volt
 Foki József, vasutasok is voltak 2 mondogyverető
 Ugyi János Balog Gyula mondogyveretők. Ugyi David
 vonatfűző. Varga Ferenc pálya feletti munka
 veretők és két pályamunkás.

Imre sok anódos gardag ember települt el
 Itt volt a legtöbb méhészet mint hegykörséle
 Az utolsó három telepes 1950-es években költözött
 el a szőlőhegyről, és már a cigány telep is úras

Szép kápolna van majus körében volt a búcsú
 ja. Glöenckes asszonya is volt a telepnek Ugyi Kati néni
 A babona itt is majdnem a csoma hegyi telephel virult
 egészen akkora mértékben nem babonáltak mint csomán.

A mordosi hegytől a kőszinttől nyugatra fekvő hegy-
 szakasz Gyuga hegy néven szerepelt, és ez már a Kapos-
 keresztúrral határos. A gúpáhegy alján viresárok
 veret végig kékfelől kekegy réttel és az árok mellett
 kenderasztató tóval sorjában. Szép vidék ez és a talaj
 már nem kötött agyag, hanem homokos, szőlő-
 rózsi burgonya is kender termelésre igen alkalmas.

Itt ahogy a kenderet megtermelték a hegy alján kéri
 erővel belerakták a kenderasztató tóba, és csak kéren
 vitték haza. Ézen a hegyrészén sok jó gyümölcs termelt.

A népes gardag hegyi tanyák teljesen lakatlanná
 váltak az utolsó lakók Varga Ferenc már előmunkás
 1954-ben települt Mordosra. Pölöskei János 1953-ban
 szintén Mordosra. A hideg oldal felőli részen levő
 Oláh tanya 1955-ben kiürült.

Pálinka szeszfőzde is volt 1961-ig László János
 Mordosra települt és a társas Bernáth József
 teljesen meggardagolva került ki innen.
 A hegyi szőlőtelepektől délre nagy erdőségek vannak
 és erre minden fahímek vannak körségcséje.

Mondósi hegyközség népesség mozgalmata.

Ezen a hegyi településen 25-30 család lakott.

Balog Gyula mórdomverető.	Kaposvár ^{ra} ment
Ngly János -"-	Zombóvár ^{ra} ment
"- Gávid vonatfékező	"-"
Horváth Imre mórdomgyűtő	Mondósa -
Varga Pál, vonatfékező	"-"
Jóthmisa Sándor pályaművész	"-"
Molnár József -" 5 gyermekek	"-"
Jóthmisa János 7 gyermekek	"-"
Sajgó Lajos asztalos	"-"
Sajgó György földműves	Nagybékai ra
Császár József -"-	Mondósi
Császár János pálinka főző gyardapon	"-"
Izernáth József pálinka főző, volt kűhök	"-"
Varga Ferenc már elömlék	"-"
Pető Lajos földm	"-"
Harsányi József -"-	"-"
Ferenc Gábor cipész 1897-1934 közt itt halt meg	
Foki József takács	Mondósa
Gobos József vasutas	Érseket ra
Pintér János földm	Nagybékai -
Király Imre -"-	Áttala ra
Gyula's Antal	Kaposvár ra

A névroban jelzett egének örejei a szülőhegyen haltak ki. és mint a mondósi temetőbe vitték eltemetni. A templom elé téve a kocsirot a koporsót és mint a hármát való szertartást elnekeltek és mint vitték a temetőbe.

Az iskoláztatásra több problémára merült fel. Telen rossz időben rossz úton a pár kilométeres úton nehéz volt a hegyi gerceknek. A mondósi hegyről a mondósi iskolába, a nyugati réstől Gyuga hegyről Kaposkeresztúrra jártak gyalog ösvényen. A társadalmi és kulturális élet olyan volt mint a másik hegyi lakóké a föld citem keresen voltak. Gyardáskodtak méhéskedtek és jövedelmük költözték el innét.

Bati Bako. Szőlőhegy települése.

Itt mindössze öt hegyi lakó élt és az 1920-as években betelepültek Batára. Az öt lakó közül kettő volt uradalmi vincellés volt és később magán szőlő gazdáként éltek itt és inuit haltak ki.

Javos Sándor elment a vasútra való kerelőnek Batá állomásra mint mozdos ember és még Takács István Batára. Nagy Gyábot Kaposhtomokra költözött.

A newerett hegyi lakóknak kevés hagyomány van gazdálkodtak és jól művelték a szőlő birtokukat és rendszeres anyagi körülmények között hagyták el a bati hegyközséget.

Szakács József és Szali Antal volt vincellés kiváló minőségi bort termelték és nem hagyták el a hegyi tájat mert a szakmájukba ragott a szőlőredekben foglalatosskodo élet.

A Homok, Tászai hegyközsége.

Itt is kevés hegyi lakó élt különösen a tászai részen mindössze három lakó és a hegyesöz. A 930-as években Tászra Sántor-ra költöztek mert ez távol esett a falutól. A család alapítáira nem volt megfelelő

Prederett anyagiakkal költöztek el Kaposhtomokra Magyar és német ajkúak voltak a hegyi lakók és 1950 előtt hagyták el a hegyi tájat. Ez közel volt a faluhoz és azért voltak tovább a hegyen. A homokos talajon jó erőt bört termelték Homokra. Tászra költöztek Ejeleus-ét Sándor

III. Kaposmenti hegyi lakók élete.

A hegyi lakók élete minden téren bőséges és anyagiakban rendezettebbek voltak.

Azok, akik már elérték azt, hogy igavonó állataik voltak máris semmiben nem nélkülöztek. Minden lakóthely közelében ott volt az erdő, és ez megadta az évi tűzifa szükségletet. Aron kívül a vadgyümölcsöt vadcsesnye mogyoró alma körte szeder és sós is volt néhol. Gyomhat tavasztól őszig ~~volt~~ fűtakarmány és őszi lombhulláskor falevelet alomnak.

A házkörül is kora nyártól őszig volt különféle gyümölcs. Mielis, hekvárt csak szilvát főttek. Bográcsban és bodra lekvárt eladták. A gyógyszerárak is átvették vérszegény gyerekeknek orvosi rendelésre és léphajósoknak.

A hegyi lakók több mint fele részben méhésztel is foglalkoztak, mert itt ritkaság volt a méhészkedés mert itt mindenütt a közelben méhsejelő volt az erdőben akác és hársfa és az egész tájon volt mézelő növény.

Sok mézet gyűjtöttek és többször rájzottak. A hegyi lakók mind szegény családokból tevődtek ki uradalmi család és falusi családok voltak a rokonnak is, és gyakran ide látogattak egy kis szeretet esoméért. Leginkább gyümölcsöt és mézet. A jó szivűek adták. A zsinigori fősorok is gyekertek maguktól távol tartani és süret alkalmával oda mondták, de szőlőt kapalmi nem jöttél el csak süretre szőlőt enni.

Közel állótól halottam 1910 nyarán történi
püstitai testvérrakon eljött a mordoni hegyre a
a földben élő hegyi lakóhoz, és kérte, hogy adjon
kis gyümölcsöt a kis gyermekeknek. Azt mondta, hogy
nem lehet mert kell a linkszridónak. Ez gyümölcs
kereskedő volt. Hat akkor adjon egykisméretű a
gyerekeknek mert ezt meg úgysem ettek. mondta
nem lehet mert kell az édesnek. Györszmann bide
felvárosi kereskedő. Ezen vidéken volt ilyenféle
felvárosi majd minden faluban.

A hegyi lakók igyekeztek mindent pénzre tenni.
A társadalmi élet is sokkal szűkebb volt és a fo-
ndéki összejövetelek is kevés létszámmal véződtek
szoros kapcsolat nem tartottak senkivel és meg sok-
tak a magányt, és amikor a faluba költöztek akkor
is a megszokott régi módban éltek és a szomszédjairól
kerülték és mondták oksem memnek seholva de ide se
járjon senki hihozdó, mert aki hihoz, az víz is
Egyesek a szomszédai érintkezést sem túrták és voltak
néreteltirésék is. A hegyen lakók adott körül mélye
hogy a szomszéd kissé távol van, amikor oda érek és
vissza is kissé ott is tartózkodjak, hat addig itthon
több dolgot elvéretek, azt mondták a régi hegyi öla-
kók nem mentek parázsra a szomszédba mert sok idő
be tellik, és végül az itthon többször felkelt fájni mert
kiabrik, addig itthon táplálással feleselvéni.

Kaposszekesői hegyalján volt Kosma vegyesbolttal
és ez is csak akkor lényegült fel amikor újtelepülés
létesült itt. Hegyi lakók nem kosmáztak.
A falutelepülésben is jól gardálkodtak és igyekeztek
sok eladni valót termelni.

Falat körül sokan voltak.

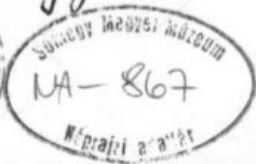
Antal János Kaposszék	}	Perrag Sándor Tarsas
Erősré János Mordoni		Jaró Sándor Gyala
Nagy György Nagyberek		Farkas János Gyoma
		Simon János Gyó hegy

Ösönna heggjar
hársot or utmenti
völgkathubau.

Ma 5 lakoja van
3 cigány 2 magyar

2338 adattal

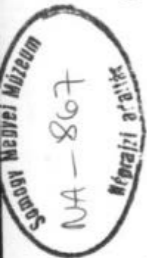

Szalacska

Tsz nyitelpilesi
rolók

1973 II. 26.

2338 adattal

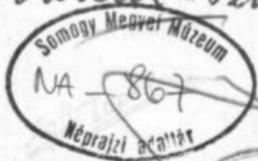

Kidolgozta:
KONSÁNSZKY

Szabadi, 1992

fotó
NOMBOVAR

vidéki sűrűség

2338.

Adattár.

Mondós uton a hegyfele!

2338 adattár!

Kisberki hegyalja

Marha legelő

Vagyberki 956 V.18

Kisberki hegyalja

2338

adattár

Morvós szőlőhegy
alja 1972.

2338 adattár

Gerő völgyi hegyházi
ma lakóház

Kaposméra Dombóvár
felől

2338 adathár

1972 XII. 21

szepesi völgye

Nagyberki hegyalja

2338

adattár

1956 V. 16

Nagyberki hegyalja

Szalacska - kőpolna

1972 dec 29.

Föld G.

Szalacska Kőpolna
a kerületét 1968-ban
vihartépte le
Fűrők hagyas

2338,
adattár

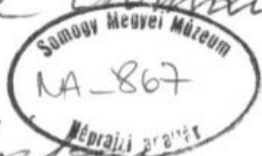

2338

Szentiványi Tűze Csomán

A szőlőhegy aljában

1973 VI. 24 este 8-11 körül

fényképezte ifj. Gyelencsér Sándor
Gombóvári lakó

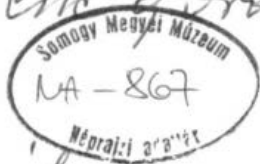

Szentiványi Tízé Csomán

2338

1973 VI. 24 este g. irakos

A szőlőhegy aljában
fejzképerthe is Gyelencsés Sándor
Gombóvári lakos

2338 / Adattár

Szentiványi tisztelettel Csoma

A szőlőhegy oldalán

1973 VI. 24 este 8-11 óra közt

fényképezte ifj. Gyelencsér Sándor
Jombóvári lakos

Szentivői Tűze

Csomán, 1973 VI. 24 este

233R
adatok

Hegyi presház
Mordó's hegyen

2338 adattár

Briskár 1972 XI. 5

Szalacska

Nagyberki

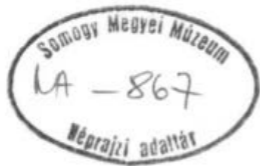
2338

Szentana 1472 kúriá
Kegyhöz
Kaposrakerső^u
Szőlőhegy^u
Dombóvár
szőlőhegy^u

2338 adattár

Sokút 1972 XI. 5.

Osoma hegy alja
jökuti kápolna

Szabadi felöl
rész

2338

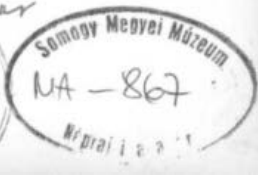

Visele a ~~habadi~~ - ~~begye~~

1972. nov. 5

Osoma hegy Szabadi
felől. A legregebbi
prékai
igények voltak
reger, a hegyi
lakóviskók

2338 adatter

Harangláb
Nagyberki
Katahegy

2338

adattár

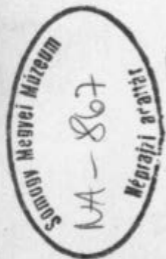

A szabai mőllőben
1942-ben

vidám szüretelő

2338

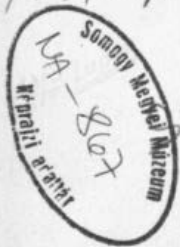
DOMBOVÁR
fotó

LONCSANSZKY
Vidőigazságtudományi

Deudal Gyuri bácsi
hüllőjében Hegyi Béla
és felesége, Jánosné cigány
1943-ban

János, kőipartör

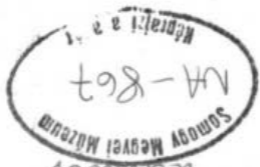
2
adattár

Jánosné
2338

1956. okt.

Központi
ut. Visszérki

adattár

2338

Szablaeska hegyalja
"biskala legelo".

2338
AdalTay

Csoma - Jókuti káposzta

1957. szept. 7.

Csoma jókuti
káposzta

2338 adatter

Vzalaoskai présházak

1972 dec 27

Fotó G. 2338 adattár

Jókuti könyvcharitászobor

1957. szept. 7.

Jókuti könyvcharitászobor
melletti Mária szobor

2338 / adathár!

Napbekei juhnyáj
szegelyéről herafele ^

1956 V. 12

2338

Vendel Gyantafármánál
1943-ban

préshízel előtt
zenivel

2338,
a datta

92MA-867

Heggyoldal
Kaposmilla Törő hegy

2338 adattár

Hegyit a

Somai hegyaljára

1972.

2338

adattár

